

ICC geïnstalleerd Dinsdag 11 maart jl werden in Den Haag de achttien rechters van het Internationaal Strafhof (ICC) beëdigd. Hier poseren ze met VN-secretaris-generaal Kofi Annan, koningin Beatrix en minister-president demissionair Balkenende. Rechts: president Philippe Kirsch. Bij de beëdiging was de jurist Benjamin Ferencz (82) aanwezig, die een rol speelde in het Tribunaal van Neurenberg. Hij zei dat de huidige Amerikaanse regering 'de lessen lijkt te zijn vergeten die we de rest van de wereld hebben geprobeerd te leren'.

Ewoud Sanders

Het verbaast mij altijd hoeveel waarde sommige mensen hechten aan bepaalde groepstaal. Zo ken ik verschillende mensen – vooral ouderen – die het een enorm punt vinden of je taartje of gebakje zegt. Ik ben wel eens door mijn zwager – een voormalig corpslid – op de vingers getikt omdat ik een pilsje had besteld in plaats van een biertje, of andersom, want bij dit soort woorden kan ik nooit onthouden wat nu ‘goed’ of ‘fout’ is.

Wat me het meest verbaast is het oordeel dat mensen aan een en ander verbinden. Wie *gebakje* zegt (ik heb het net even nagevraagd), die deugt niet. *Gebakje* is een soort codewoord dat – in de ogen van sommigen – zegt: niet O.S.M., ander (lees: lager) milieu. En ik neem aan dat je een *knor* bent, of nog erger, als je *pilsje* en *biertje* door elkaar haalt.

Taalkundig slaat dit allemaal nergens op. Er is geen enkele reden waarom *taartje* taalkundig beter zou zijn dan *gebakje*. Het zijn gewoon twee woorden, net als *koelkast* en *ijskast*, *pak* en *kostuum*, en *trek* en *honger* – om nog een paar codewoorden te noemen.

Sociologisch hebben ze wel een functie. Mensen die waarde hechten aan dit soort zaken, voelen zich het best op hun gemak bij mensen die dezelfde code hanteren. Dergelijke woorden creëren een groepsgevoel; hier ben je thuis, hier spreekt men dezelfde taal.

Ik kom nog een keer terug op de vraag waarom juristen zo hardnekkig vasthouden aan archaïsch taalgebruik. Omdat dit deel uitmaakt van hun groepstaal. Omdat het gebruik van *mitsdien* en *weshalve* een wij-gevoel geeft. Door

dergelijke woorden laat je zien dat je weet hoe het hoort. Je hebt je het vakjargon eigen gemaakt, plus de taalkundige bosschage waarin dat jargon is opgebloeid.

Bij sommigen zal dat archaïsche taalgebruik zelfs het gevoel geven dat zij aansluiten bij een lange traditie. Wat is er mis met *zulks* en *metterwoon*? Dat zijn toch prima woorden! Waarom zou je die zomaar bij het vullis zetten? Alleen omdat ze uit grootmoeders tijd stammen?

Er zijn natuurlijk ook nog de opportunisten, de advocaten die denken dat de rechter erg gehecht is aan correct taalgebruik, en correct = de taal van lang geleden. Gemakzucht zal verder een rol spelen (zo heb ik het geleerd, waar-

om zou ik moeite doen het eenvoudiger te formuleren) en daarnaast lijkt onzekerheid mij een belangrijke factor. In de juristerij zijn vormfouten een gruwel. Het gebruik van vertrouwde taalvormen, zelfs als die volkomen overbodig zijn, geeft een gevoel van houvast.

pilsje

Zonder twijfel zullen er juristen zijn die zeggen dat ze bijvoorbeeld *mitsdien* gebruiken voor de afwisseling, omdat het zo gaat vervelen om de hele tijd *daardoor* of *daarom* te gebruiken. Feit is dat niet-juristen in het Nederlands taalgebied die aanvechting kennelijk niet hebben.

Voor de goede orde: in principe heb ik niks tegen archaïsch taalgebruik. Het kan zo af en toe, voor de onderbreking, een aardig stijlmiddel zijn. Maar advocaten en rechters zijn wat dit betreft wel erge *heavy users*. Ik vind het de duidelijkheid van hun teksten zelden ten goede komen en ik verbaas me over de kritiekloosheid waarmee men dit taalgebruik kopieert. Terwijl taal toch een van de belangrijkste instrumenten van de advocaat is.